

SANAT 118 ÇEVRESİ

AGUSTOS 1988
2000 TL. (KDV Dahil)

RESİM. HEYKEL. DEKORATİF SANATLAR. MİMARLIK. TİYATRO. SINEMA. TV. FOTOGRAF. SANAT OLAYLARI.

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ HEYKEL ÖĞRENCİLERİNİN PARK SERGİSİ VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Doç. ÖZER KABAŞ

Bugünkü kavram ve biçim kargaşası içinde Plastik Sanatlar'da bazı temel evrim ve devrimlere değinip anımsatmakta yarar var. Bu kargaşanın şüphesiz en büyük sorumlusu içinde yaşadığımız karmaşık iletişim kuşağı ve bunun içinde çağını yakalamaya çalışan sanatçı bireyler. Çoğunlukla gündelik iletişim akışının temel bilgi dağarcıklarını eritip yok ettiği bir dönem. Bu arada bazen hemen yanıtlamayacağımız soruları da sormanın zaman içinde konumuzla ilgili kuramsal sorunlara belli açıklıklar getireceği kanısındayım. Örneğin Türk, Resim, Heykel ve Mimarisi belli dönemlerde belli paralellikler göstermişmidir? Belli dönemlerdeki sosyo-ekonomik ve politik dönüşümlerin yansıması nerede olmuştur, nerede olmamıştır? Bu üç büyük sanat olayı MODERNİZM çağını Türkiye'de belli bir doygunlukla yaşayıp (Batı'da olduğu gibi) tüketebilmişmidir? Bu sorunun hemen ardından... POST-MODERNİZM ülkemizde nasıl algılanmaktadır. Belli bir seçmecilikle mi yoksa gerçekten MODERNİZMİN tkandığı çıkmaz sokaklara tepki olarak mı? Yeni, Bilimsel ve Felsefi Strüktüralizm (yapısalcılık), Bilimsel Estetik, Enformasyon kuramı, Gestalt kuramı, sibernetik, Yeni Doğalcılık, yeni çevrecilik diyelim ki son yirmi yılın plastik sanat akımlarını ülkemizde temelden etkilemiş midir? Veya sanatçının gerçekçilikle hesaplaşması nerede başlamış nereye kadar gelmiştir. Bu üç büyük sanat dalına güç verecek felsefe potaları nerede oluşuyor ve tutarlı sanatçı yetiştiren atelye ve mutfaklar nerededir veya nerede olabilir?

MSÜ Öğrenci sergisinin arkasında yatan bir gerçek aynı üniversitenin Heykel Bölümü'nün Türkiye'de geleneği olan tutarlı

bir atelye-mutfak olduğunu kanıtlamak isteğidir. Bu yolda da oldukça başarılı olduğu görülmektedir. Öğrenci eğitiminin uzantısı olan bu sergi eğitimin koruyucu ve ılık ortamından insan yığınlarının arasına birden çıkmakla, üç boyutlu yapıtların müze duvarları dışındaki gerçek kaderi açısından nefis bir deney oluşturmaktadır.

Resim ve Heykel'in dolaysız olarak insan kitleleriyle ilişki kurup kurmadığı her zaman konu olmuştur. Asırlardır Devlet veya paralı kurumlar tarafından ısmarlanmış olan Anıt-Heykeller kullanılan gereçler ve olanakların seferber edilmesi nedeniyle gündelik insanın arasına kolayca girmiş ve varlığını sürdürmüştür. Bunların bir kısmı iyi sanattır, bir kısmı rüküştür, bir kısmı da tarihe basit bir propoganda aracı olarak geçmiştir.

Bir an sapma yapıp Heykel'in yandaşı Türk resmine bakarsak heykel'e koşturarak, duvar-resmi tekniğini kullanarak açık havaya çıkamamıştır. 1975 yıllarına kadar Devlet desteğiyle ve bireysel çabalarla varlığını sürdürmüş ve o tarihten sonra açılan "pentür piyasası" Türk resmine ek bir sübvansiyon sağlamaya başlamıştır.

Bu canlılık ve piyasa hareketi Tual resminin birdenbire halk kitleleriyle kurduğu bir ilişkiden kaynaklanmıyor. Bu olaya, evrensel sanat uzmanları, o ülkede belli bir ekonomik ve sosyal gelişme sonucu olarak ufak, belli bir eğitim düzeyine sahip, yeterli parası olan, tutarlı bir "SANATSEVER TOPLULUĞUNUN" oluşmasına bağlıyorlar Aynı uzmanlardan biri, örneğin "Amerikan Soyut-Ekspresyonist" resmi alan-satan-toplayan-pazarlayan-yazan kişilerin istatistik olarak bin kişi civarında olduğunu söylüyor. (Bu sayıya kitaplara bakarak konu-

şanlar dahil değil).

Türk Heykeli ve Heykeltisi yönünden bakarsak bu "Sanatseverler topluluğu" heykele fazla ilgi göstermiyorlar. Zühtü Müridoğlu direniyor ama diyelim Gürdal Düyar resimde de şansını denemeye kalkıyor. Yeni koleksiyoncular bu arada amatör resimleri de içine alacak bir biçimde pentür koleksiyonlarını genişletiyorlar. Bu arada, bu son on yıl içinde Heykel'in yanısıra, gerçek usta, desen ve Özgün Baskı da güme gidiyor, ve koleksiyonları yapılamıyor.

Sanattaki piyasa kurallarına dayalı bu kulüpçülüğü ve "Sanatseverler topluluğunu" aşarak insan yığınlarıyla ilişki kurmak sorunu sanatçıların dışında sanat kuramcılarını da zorlamaktadır. Çünkü iletişim yöntemi olarak halkın arasına konan bir heykelin estetik olarak nasıl algılandığını bilimsel ve akılcı olarak ölçmek hiç de kolay değil. 1870'lerde Fehner'le başlayan "deneysel estetik" çalışmaları, bu tür yöntemli anketlere dayanıyor. Değişik sınıflar ve kümelerden insanların bir sanat yapıtı karşısında nasıl bir estetik duyma sağladığını bilim adamları nesnel olarak ölçmeye çalışıyorlar. Günümüzün iletişim kuramcılarını, enformasyon estetikçileri bu verilerden olabildiğince yararlanıyorlar ve kendileri de yöntemli ölçümler yapıyorlar. Doğaldır ki bu ölçümlerin bazı sonuçları bugüne kadar süregelen tepeden inme "Akademik ve Tanrısal" estetikle çelişiyor. Ne yazık ki bu konudaki yayınlar ülkemizdeki ilgili çevrelere yeteri kadar ulaşmıyor.

MSÜ öğrencilerinin sergilerini de içine almak üzere bizdeki açık hava sergilerinin gerçek ölçümlerini almak henüz olası değil. Ama bir heykel öğrencisinin ısmarlama olmayan özgün işlerle kendini ortaya koyması, Galeri, pazar-